

FRAUDE Jo Lernout en Pol Hauspie riskeren zware gevangenisstraf als ze schuldig bevonden worden tijdens strafproces

JUSTITIE STRENGER VOOR WITTEBOORDENCRIMINALITEIT

■ Hebben Jo Lernout en Pol Hauspie op eigen houtje geknoeid met de cijfers van hun bedrijf, of kregen ze hulp van externe partijen? Het antwoord op die vraag volgt op het strafproces over de fraude bij Lernout & Hauspie Speech Products (LHSP), dat volgend jaar van start gaat. Uit de ontwerpdagvaarding van het parket blijkt dat het openbaar ministerie zal trachten aan te tonen dat onder meer Dexia Bank en de bedrijfsrevisor KPMG hulp verleenden bij de vervalsing van de jaarrekening.

Luc VAN AELST
REDACTEUR CENTRAL NEWS DESK

De speurders hebben vijf jaar nodig gehad om het kluwen van de fraude bij de spraaktechnologiegroep te onttrafelen. Het dossier dat ze opbouwden, is zo lijvig dat het niet op één dvd opgeslagen kon worden.

Onlangs stuurde het parket zijn ontwerpdagvaarding uit. Dat stelt de betrokken partijen in staat bijkomende onderzoeksdaden te vragen. Het proces wordt naar verwachting midden volgend jaar ingeleid. De debatten gaan vermoedelijk eind 2007, begin 2008 van start.

Centraal in het dossier staan uiteraard Jo Lernout en Pol Hauspie het. Volgens de speurders bedachten zij het concept van de LDC's. Deze 'language development companies' waren bedrijfjes die op basis van LHSP-technologie allerhande spraak- en taalontwikkelingen wilden verrichten. Ze kochten daarvoor bij LHSP een licentie op de kerntechnologie van het bedrijf.

In het onderzoek ging opvallend veel aandacht naar de LDC's. Volgens de speurders hadden ze slechts één doel: de omzet van LHSP kunstmatig de hoogte injagen. Op die manier werd in 1999 niet minder dan 137,3 miljoen euro omzet gecreëerd, meer dan 40 procent van de inkomsten die LHSP dat jaar in zijn boeken schreef. Over een periode van drie jaar creëerde LHSP liefst 166 miljoen euro valse omzet, zo blijkt.

THE WALL STREET JOURNAL

De Amerikaanse The Wall Street Journal (WSJ) plaatste in de zomer van 2000 als eerste vraagtekens bij de omzetcijfers van LHSP. Dat een Amerikaanse zakenkrant zoveel aandacht besteedde aan een bedrijf uit Ieper, was opvallend. Maar LHSP noteerde dan ook als een van weinig Belgische bedrijven op de Amerikaanse beurs.

De WSJ vond het erg vreemd dat Korea voor LHSP de grootste afzetmarkt was geworden. De krant ging ter plekke kijken en tekende verklaringen op van door LHSP geïdentificeerde klanten die beweerden dat ze ofwel geen klant waren, ofwel niet in de mate die bleek uit de boeken van LHSP. Later zou inderdaad blijken dat er in Korea massa's met cijfers werd gegooid door het bedrijf.

Toen de WSJ ook nog eens schreef dat de LDC's vaak postbusvennootschappen in Singapore waren die geen enkele activiteit ontplooiden, ging de bal aan het rol-

Jo Lernout en Pol Hauspie zaten al enige tijd in voorhechtenis en riskeren een zware gevangenisstraf. Wie hielp hen de boeken te vervalsen? FOTO: REUTERS

len. De koers van het LHSP-aandeel implodeerde, het vertrouwen geraakte zoek en zou nooit meer herwonnen worden.

Het management reageerde onhandig op sommige momenten ronduit arrogant. Analisten konden niet rekenen, The Wall Street Journal sloeg de bal mis en neen, het bedrijf was niet van plan prijs te geven wie achter de LDC's schuilging. 'There's nothing wrong with being smart', was het enige wat Jo Lernout de pers wilde of mocht vertellen.

In november 2000 verstuurde LHSP een persmededeling waarin het melde dat er in de jaarrekeningen van 1998, 1999 en de eerste twee kwartalen van 2000 'fouten en onregelmatigheden' waren ontdekt. Het Ieperse parket startte een informatief vooronderzoek, dat al snel overging in een opsporingsonderzoek. In april 2001 hadden de speurders voldoende aanwijzingen verzameld om Jo Lernout, Pol Hauspie en Nico Willaert aan te houden. De Verenigde Staten leverden ook voornamelijk algemeen directeur Gaston Bastiaens uit.

FAILLISSEMENT

In oktober 2001 ging LHSP failliet. Het bedrijf was er niet in geslaagd de bescherming die het genoot onder het gerechtelijk akkoord, aan te wenden om erbovenop te geraken. Volgens de oprichters was dat de schuld van crisismanager Philip

Een bedrijfsleider kan het zich niet permitteren de regels niet te volgen. Fraude komt uiteindelijk toch aan het licht.

Bodson. Die zei dan weer dat er te veel schade was aangericht om de meubelen nog te kunnen redderen. Hoe dan ook: LHSP ging ten onder en de activa kwamen in handen van Amerikaanse partijen.

De vraag die velen zich stellen, is hoe het mogelijk is dat LHSP jarenlang kunstmatig zijn omzet kon opdrijven zonder dat de buitenwereld daar lucht van kreeg. Volgens de voormalige topmanagers is dat simpel: ze wisten niet dat ze fraudeerden (wel dat het soms op het randje was) en elke beslissing werd afgetoetst bij de adviseurs van het bedrijf. Dat waren enerzijds het advocatenkantoor Loeffl Claeys Verbeke (LCV, nu Allen & Overy), anderzijds de bedrijfsrevisor KPMG. 'Elke belangrijke beslissing of contract werd men hen besproken', beweert Jo Lernout.

LCV werd net als zijn voormalige topman Louis Verbeke in verdenking gebracht, maar hun namen zijn niet opgenomen in de ontwerpdagvaarding van het parket. Dat betekent dat de speurders onvoldoende bewijzen ontdekten om het advocatenkantoor te beschuldigen van misdrijven.

KPMG

De bedrijfsrevisor KPMG is een ander paar mouwen. Het kantoor wordt er on-

der meer van beschuldigd hulp te hebben geboden bij het opstellen van de vervalste jaarrekeningen. Hetzelfde geldt voor de bank-verzekeraar Dexia, die in het dossier belandde door Artesia, destijds de huisbankier van LHSP, over te nemen.

Dat KPMG en Dexia volgend jaar voor de rechter moeten verschijnen, is vooral belangrijk voor de gedupeerde beleggers in LHSP. Het is immers duidelijk dat bij KPMG en Dexia de centen te rapen vallen. Indien de twee bedrijven schuldig worden bevonden aan mededaderschap, is de kans reëel dat ze in de burgerrechtelijke procedures die achteraf volgen, (een deel van) de schade zullen moeten betalen.

Voor de beleggers is het, eigenaardig genoeg, beter dat KPMG ervan afkomt met 'nalatigheid'. In dat geval komt zijn verzekeraar over de brug. Indien zou blijken dat de revisor actief meewerkte aan de fraude, trekt de verzekeraar zijn handen terug en valt er voor de beleggers wellicht niets te rapen aan die kant.

Waarnemers vermoeden dat het echter zover niet zal komen en dat zowel KPMG als Dexia uiteindelijk voor een minnelijke schikking zal gaan. KPMG deed dat trouwens in de VS, waar Nasdaq-beleggers in LHSP een 'class action suit' hadden aangespannen. Dexia tekende die schikking niet. Het Amerikaanse juryproces tegen de bank begint wellicht in de komende maanden.

Maar centraal staat natuurlijk de rol van het voormalige management in de fraude. Jo Lernout, Pol Hauspie, Nico Willaert en Gaston Bastiaens krijgen er zwaar van langs in de ontwerpdagvaarding van het parket. Niet enkel vervalsten ze de boeken, ze hielden ook informatie achter voor hun revisor, stelt de ontwerpdagvaarding.

ETHIEK

Indien het viertal schuldig wordt bevonden, ziet het er zeer duister uit voor de ex-managers in het algemeen, Jo Lernout en Pol Hauspie in het bijzonder. In de VS is het gerecht de jongste tijd niet mals voor witteboordencriminelen. Bernie Ebbers, de topman van de telecomgroep WorldCom, verdween onlangs voor 25 jaar achter de tralies wegens fraude. En het geknoei bij Enron leverde ex-topman Jeffrey Skilling 24 jaar celstraf op.

Als er één les valt te leren uit het dossier Lernout & Hauspie Speech Products, dan is het wel dat een bedrijfsleider het zich niet kan permitteren de regels niet minuscule te volgen. Niet enkel uit ethische overwegingen, ook uit bedrijfseconomische. Fraude komt uiteindelijk toch aan het licht en heeft meestal onherstelbare schade tot gevolg.

INVESTERINGSSTEUN

Internationaal ondernemen

Minister Fientje Moerman kondigde woensdag aan dat Vlaamse kmo's die in het buitenland investeren op overheidssteun kunnen rekenen. Het gaat over productieve vestigingen die in het buitenland (mede) worden opgericht vanuit een Vlaamse kmo met maximaal 250 werknemers. De minister beoogt daarmee het internationaal ondernemerschap van kmo's in groeilanden aan te moedigen ('Investeringssteun voor buitenlandse dochterbedrijven', *De Tijd*, 27 oktober).

Vlaamse bedrijven moeten inderdaad verder gaan dan export. Drie vragen bij deze steunregeling vergen meer aandacht:

1. Wat is het effect van verplaatsing op de binnenlandse werkgelegenheid?

Het kan niet de bedoeling zijn, zegt de minister, om met Vlaams belastinggeld blindweg verhuizing van jobs te promoten. Maar in een adem valt ook te lezen dat bij een overplaatsing van de productie naar het buitenland, de Vlaamse regering geen garanties eist, noch de steun zal terugvorderen, zelfs indien de Vlaamse vestiging hierdoor zijn deuren sluit.

De effecten van bedrijfsverplaatsingen op de werkgelegenheid verschillen over sectoren heen en veranderen over de tijd heen. Dat werd niet ten gronde bestudeerd. Met andere woorden: wanneer draagt deze internationale groei bij tot Vlaamse werkgelegenheid en wanneer niet? Welk criterium voor toekenning van steun wordt dan gehanteerd? Meer studiewerk is nodig om de effecten op de binnenlandse werkgelegenheid te evalueren zodat de criteria helder kunnen worden bepaald.

2. Waarom beperkt de regeling zich tot productie en komen commerciële activiteiten niet in aanmerking voor steun?

Daar waar de commerciële ontwikkeling van buitenlandse markten juist wel rechtstreeks werk genereert voor de binnenlandse 'back-office' (bijvoorbeeld productie, administratie, of logistiek).

3. Waarom beperkt de regeling zich tot bedrijven tot 250 werknemers?

De minister argumenteert dat er in dat segment een 'market failure' bestaat, waarbij financiering moeilijk ligt. Maar veelvuldiger dan de grootte van het moederbedrijf, worden de financieringsmogelijkheden beperkt door het risico van de investeringsoperatie. In die zin is de beoogde investering in groeilanden zoals India en Rusland veel risicovoller dan een verplaatsing naar onze buurlanden. En daar is het risico even groot voor grote moederbedrijven. Hoewel zo'n meer evenwichtig beleid gesteund door objectieve criteria wenselijk is, willen we tegelijk eindigen met het feliciteren van de minister voor een moedige beslissing, die getuigt van een 'hart voor ondernemers'.

Stefan STREMERESCH
Bruno TINDEMANS

■ De auteurs zijn verbonden aan de Flanders Business School en bestuderen internationaal ondernemen.

Zogezegd

Louis Gallois gedelegeerd bestuurder van Airbus, over de bouw van een fabriek in China

'Indien we echt aanwezig willen zijn op de Chinese markt, moeten we er dan ook industrieel aanwezig zijn? (...) Het komt er voor alles op aan nieuwe markten te openen.'
Les Echos

André Navarri voorzitter van het Canadese Bombardier, over de kritiek op het binnenhalen van een groot Frans contract

'Deze polemiek toont vooral de slechte kennis aan van waar Bombardier Transport voor staat. Dit is in de eerste plaats een Europese onderneming met haar internationaal hoofdkwartier in Berlijn. Van onze 28.000 medewerkers stellen we er 21.000 tewerk in Europa, waar we 75 procent van onze omzet realiseren. Deze polemiek is niet terecht. We zijn heel blij dat we zijn gekozen door de Franse SNCF in het kader van de vrije concurrentie. (...) Ik hoor zeggen dat Canada een gesloten markt is. Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om te zeggen dat Bombardier slechts 1 procent van zijn omzet realiseert in Canada.'
Le Figaro

Didier Reynders minister van Financiën, over de beursintroductie van de Chinese bank ICBC

'Het is de grootste operatie in de geschiedenis. Deze operatie toont aan dat alles zich afspeelt op de schaal van het land. Ik heb de kans gehad de verantwoordelijken van ICBC in 2003 te ontmoeten toen de onderhandelingen aan de gang waren tussen deze bank en Fortis. Wanneer ze spraken over hun kantoren, had men de indruk dat

ze praatten over hun werknemers, en wanneer ze praatten over hun werknemers, had men de indruk dat ze spraken over hun klanten.'
L'Echo

Charlie McCreevy EU-commissaris voor de interne markt, over protectionisme in Europa

'Ik zal u zeggen wat het meest frustrerend is van alles. Willen de 25 lidstaten echt geloven in de vrije markt? Geloven ze dat er vrij verkeer van kapitaal moet zijn? Geloven ze echt dat deals moeten kunnen doorgaan? Ik ben niet zo zeker.'
Financial Times

Eric Tollens landbouwecofoon KULeuven, over de campagne van 11.11.11

'Het is niet omdat de armste landen het zwaarst getroffen worden door de liberaliseringsmaatregelen in Europa, dat die hervorming van het Europese landbouwbeleid moet stoppen, integendeel. Het wordt tijd dat Afrika zijn groene revolutie doormaakt. Er zal prioriteit meer moeten worden geïnvesteerd in de opleiding van boeren, vlottere kredietverlening en betere technologie. Boeren vinden geen afzetmarkten bij gebrek aan wegeninfrastructuur en distributiekanaalen. Dat soort knelpunten of negatief protectionisme - veel meer dan exportsubsidies die sowieso verdwijnen - verstikken de arme boeren in Afrika.'
Trends

Getekend

Colofon

ADRES
Mediafin, Havenlaan 86c, bus 309
1000 Brussel
Tel. +32 (0)2 423.16.11
op werkdagen van 8u30 tot 18u

ABONNEMENTEN & DISTRIBUTIE
Tel. +32 (0)2 454.28.53
Fax +32 (0)2 454.28.52
abo@tijd.be

REDACTIE
Tel. +32 (0)2 423.18.40
Fax +32 (0)2 423.18.15
Lezers: reacties@tijd.be
Persberichten: persberichten@tijd.be
Opinie: opinie@tijd.be

DIRECTEUR REDACTIE MEDIAFIN
Klaus Van Isacker

HOOFDREDACTEUR
Frederik Delaplace
(hoofdredacteur@tijd.be)

ADJUNCT-HOOFDREDACTEUR
Tom Peeters

NIUWSMANAGEMENT
Ewald Pronet, Dirk Selselagh,
Stephan Verheyden

SENIOR WRITERS
Patrick Claessens, Stefaan Huysentroyt, Stefaan Michielens

POLITIEK&ECONOMIE
Bart Haecq (chef), Pieter Blomme,
Lars Bowé, Ivan Broekmeyer,
Ludwig De Wicht, Mark Deweerdt,
Lieve Dierckx, Wim Van de Velden,
Kris van Haver, Katrien Verstraete,
Erik Ziarczyk

ONDERNEMINGEN
Jean Vanempen (chef), David
Adriaens, Bert Brons, Marc De Roo,
Stephanie De Smedt, Jim Lannoo,
Jeroen Lissens, Patrick Luysterman,
Guido Meussens, Michaël Septhia,
Guy Van den Broek

UW ONDERNEMING +
MANAGEMENT&EXPERTISE
Tom Michielens (chef), Ellen Cleeren,
Erika Racquet, Kris Van Hamme

GELD & BELEGGEN
Pierre Huyjensbroeck (chef),
Christophe De Rijke, Wouter Kongs,
Serge, Mampaey, Kurt Vansteeland,
Wouter Verweene

TERMINUS
Koen van Boxem (chef), Marc Holt-
hof, Tom Peeters, Jan van Hessebe,
Diederik Van Vaerenbergh, Saskia
Verenoghe

WEEKEND & REPORTAGE
Henk Dheedene (chef), Gerda
Ackaert (BesteDingen), Ine Renson

INREDACTIE
Veerle Janssens, Robert Messiaen,
Tamara Mestdagh, Carl Ponsaerts,
Peter Rasking, Hilde Vandenberghe,
Kaat Van Overwalle, Ann Welter

LAY-OUT & GRAFIEK
Jan Nels (chef), Arnaud
Camerlinckx, Anjah De Wachter,
Patrick D'Haeyere, Kim Everaerts,
Dries Houben, Peter Nottobom,
Harry Truymen, Filip Ysenbaert

FOTO
Peter Janssens, Ewald Stuer,
Sofie Van Hoof

DOCU & AGENDA
Luc Gezeels

PROJECTEN
Frans Baeyens, Franky van Hamme

REDACTIESECRETARIAAT
Ann Leemans, Nicole Hofkens

WWW.TIJD.BE
Guy Muisen (interneuitgever),
Werner Delaenoye, Serge Eykens,
Wim Verhulst, Arnaud Grégoire,
Bart Osaer, Jan Rombouts,
Roel Verreyken, Kim Evenepoel

NETTO
Dieter Haerens (uitgever), Nadine
Bollen, Kristof Caluwaerts, Caroline
Decker, Petra De Ruyck, Peter Van
Maldegem

KOERSINFORMATIE
Tijd Beursmedia

DE TIJD is een uitgave van Mediafin
Algemeen Directeur: Dirk Velghe
Directeur Publicaties: Geert Wellens
VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Dirk Velghe,
Havenlaan 86c, bus 309,
1000 Brussel

POSTREKENING
Uitgeverijbedrijf Tijd NV:
000-012558-77

BTW-NUMMER
404.800.301

ADVERTENTIES
Trustmedia
Tel. (02) 422.05.11,
Fax. (02) 422.05.10
adinfo@trustmedia.be

mediafin